

**Orkester.** Ta beseda je nastala iz grškega „orkestike“, ki je pomenil v starogrškem teatru prostor med odrom in gledavci. Na tem prostoru je stal starogrški „kor“, ki je bil tolike važnosti pri starogrških tragedijah. Ko so pa ob rojstvu opere, v 17. stoletju, na isti prostor postavili instrumente, ki so petje spremljali, je to ime prešlo na ves kompleks instrumentov. Seveda se je v teku stoletij število instrumentov vedno spreminjalo, ravno tako tudi vrste instrumentov. Najstarejša knjiga o instrumentaciji (F. Agazzari: *Del sonare sopra il basso con tutti gli instrumenti e del loro uso in concerto*, Siena 1607) nam pove, da so v tedanjem času instrumente delili v dve kategoriji: stromenti di fondamento e stromenti d' ornamento. Prva kategorija (orgle, cembalo, tiorbe) je imela nalogo, dati skladbi harmonsko podlago, druga kategorija (lutnje, harfe, vijoline) pa je speve kontrapunktično ovijala in olepševala.

Skladatelji takrat niso izpisovali partij za razne instrumente, ki so spremljali petje, ampak so napisali samo „basso continuo“ ali „numerato“ in instrumentalisti so potem v skladu s tem basom improvizirali z večjo ali manjšo spretnostjo — kakor so bili pač nadarjeni.

Velik korak naprej je napravil orkester z Monteverdijevo opero „Orfej“. Tukaj dobimo že čisto instrumentalne komade, n. pr. štiridelno „toccato“, ki stoji namesto uverture. Monteverdi je natančno določil število instrumentov, namreč 36, in tudi določil, kateri instrumenti naj izvajajo „basso continuo“; med temi so godala na lok in tudi pihala. Pri Monteverdiju se dobijo prvi orkestralni deskriptivni poskusi, med temi tudi že „tremolo“.

(Dalje prihodnjič.)



*Fr. Kramar:*

## **Kakšne pesmi z napevi sem zapisal med slovenskim narodom?**

(Dalje).

71. Ta prvi bart ptička prileti.\* Oj drobna ptička pisana. (Vinje).

72. Štirje godci godejo,\* Štirje fantje piskajo,\* Štirje vorglarji voglajo (Vinje).

73. (Dražji je brat od ljubega): Dekle je prala srajčke dvej,\* Na bistri vodi Donavi. (Sevno).

74. N'coj to noč so se fantje stepli\* Pod to lipo zeleno (Vojaška).

Op. Zapisal sem tudi mnogo variant od pripovednih pesmi.

## **VI. Pesmi svatovske.**

### *S n u b a š k e*

1. „Dobro jutro, hišni očka,\* Dobro jutro Bog vam daj, o Bog vam daj!“ (Hradeckega vas).

2. Še nocoj, nocoj b'mo pršli v vašo hišo,\* Še nocoj, nocoj ta zadnikrat. (Sevno na Dol).

3. Mi smo paršli v vašo hišo. (Vinje na Gor.).

4. „Kaj vam pravim, mať moja,\* Moj lubi zdaj pa pome gre!“ (Vinje na Gor.).

5. Če bo ta starji hčerko zvez,\* Pa nabo dote neč dobiv. (Iban).

### *K o s e o d p r a v l j a j o v c e r k e v*

1. Mam'ca so mi oblubili,\* De me bojo oženili. (Ig pri Ljubljani).

2. Gor in dol' po vas' je hodu,\* Prav veselo pošto nosu. (Ig).

3. V cerku so vaju pelali. (Dobropolje).

## Slovó od samskega stanu

1. Buh te obvari ledek stan,\* Prelep si ti imenovan. (Ilova Gorra na Dol.).
2. Premisli, nebesta, svoj žavasten stan. (Ihan na Gor.).
3. Zdej slovo nevesta jemlje. (Pijava Gorica pri Igu.).
4. Nevesta, le jemlji slovo,\* Od svojega ledek stano. (Zatoliče pri Ptujju.).
5. Nevesta, jemlji zdej slovu. (Dolenjska).
6. Oj ženin, le jemlji slavu. "
7. Nevesta ti, uzem' slavo. "
8. Nevesta, kaj žaluješ? "
9. O spreluba nevestica,\* Ti nebodeš več dekklica. (Dolenjska).
10. Sonce mi sije gorko,\* In jemle od mene slavo. (Dolenjska)=
11. Nevesta podaja že desno roko. (Dolenjska).
12. Nevesta, konjički žvenklajo,\* Po redu napreženi so. (Štajerska).
13. Kak' lepu se sonce ozira,\* Zahaja in jemlje slovo. (Slivnica na Dolenjskem).



## Vestník Pevske zveze

**Odrešeniku sveta.** Lani je minilo 1900 let od našega odrešenja. Ves katoliški svet je slavil ta izredni jubilej in ni bilo mogoče, da bi ga Pevska zveza prezrla. Že v januarski seji 1933 je bil odbor sklenil, da proslavi jubilej z velikim cerkvenim koncertom, ki naj bi se vršil v čast Odrešenika sveta v nedeljo Kristusa Kralja, t. j. 29. oktobra.

V aprilu pa je prosil odbor Katoliške akcije, naj bi združili mi svojo proslavo z njihovo, ki so jo nameravali prirediti poleti v velikem obsegu. Naš odbor je z veseljem sprejel predlog in je novim načrtom brž prilagodil svoj spored. Koncert v proslavo biserne sv. maše nadškofa dr. A. B. Jegliča je prenesel z nedelje 30. julija na sobotni večer 29. julija, nedeljo pa posvetil proslavi odrešenja. Artistični odsek se je lotil takoj dela in je v dveh sejah določil za koncert sledeči spored:

1. Traven-Premrl: O vi vsi, ki mimo greste! — 2. Hribar: Žalostna Mati. — 3. Železnik: Nesrečno ljudstvo judovsko. — 4. Gallus-Petelin: Glejte, kako umira pravični! — 5. Levičnik-Kimovec: Zadnja večerja. — 6. Tomc: Sedem poslednjih Kristusovih besed. — 7. Premrl: Križu povišanemu. Zadnji dve skladbi sta bili zloženi nalašč za ta koncert. O njiju pobožni globini, umetniški izredni vred-

nosti in krepki plastiki ni treba govoriti. Pozna ju do dna nad 2500 pevcev in pevk, ki so se priglasili k sodelovanju in so se vsega programa izredno dobro naučili. Treba pa je pibiti, da je bil čas, komaj dobrih 5—6 tednov, za vaje izredno kratak in so se vršile te v sredi največjega dela, ko so imeli pevci košnjo, pevke pa žetev. Zadržka, da niso dobili pevci pravočasno not v roke, ni zakrivila Pevska zveza, temveč kombinacija prirediteljev, ki je bila na njo navezana in od nje odvisna naša zveza. To zamudo pa so pevci s čudovito požrtvovalnostjo in bajno marljivostjo izravnali s tem, da so imeli kar večer za večerom redne vaje, vedno zbrani vsi in vse v goreči ljubezni in jekleni volji. Imeli so celo ločene vaje, tako da so opravili pevci od 9 do 1 ali 2, pevke pa so prišle ob 4 zjutraj, da so bile gotove pred delom. Kaj so žrtvovali pri tem naši pevovodje! Kdo more prav preceniti njihovo delo, skrb, zavest odgovornosti itd.?

Olajšali in omogočili smo vežbanje tako, da smo zadnji dve daljši in težji skladbi delili z ozirom na dramatiko v dva dela in dodelili nekaterim zborom en del, drugim pa drugega. In uspeh je bil presenetljiv. Ko se je vršila v nedeljo 30. julija od 8 do 10 generalna vaja za težjo skupino več kot 1000 pevcev in pevk zlitih